

Oponentský posudek

Doktorská disertační práce

Studijní obor biomedicína, psychologie a psychopatologie 1. LF UK Praha

PhDr. Jana Müllerová

Osobnostní charakteristiky a sexualita žen před a po labioplastice

1. Stručná charakteristika práce

Téma disertační práce je aktuální a pro klinickou práci velmi prospěšné. Práce klade důraz na diagnostiku dysmorfické poruchy, která může působit při chirurgických výkonech estetického charakteru potencionální nežádoucí konsekvence. Zabývá se osobnostními a sexuologickými charakteristikami žen požadujících plastickou úpravu svého zevního genitálu – labioplastiku. Hodnotí u nich tělesné symptomy dysmorfické poruchy před a po operaci. Zároveň zkoumá základní osobnostní charakteristiky žadatelek, popisuje jejich sexuální chování a posuzuje, zda labioplastika změnila jejich psychologické charakteristiky a jak ovlivnila kvalitu jejich sexuálního života a chování.

2. Zhodnocení disertační práce

Disertační práce má 260 stran textu včetně zdrojů a příloh. Je rozdělená na teoretickou část, která obsahuje pět kapitol a empirickou část, která se skládá také z pěti kapitol. Teoretické podklady a výsledky zpracovaných souborů jsou dokumentovány 138 přehlednými tabulkami a 40 grafy. Bibliografie obsahuje 90 recentních literárních odkazů, českých i zahraničních, které zahrnují především sexuologickou a psychologickou problematiku týkající se zkoumaného tématu.

A. Teoretická část

V **první** kapitole autorka rozebírá problematiku historie plastické a estetické chirurgie v oboru gynekologie. Zabývá se estetickými plastickými operacemi ženského genitálu,

především technikami labioplastiky. Ve **druhé** kapitole se věnuje psychosociálním aspektům a osobnostním charakteristikám pacientek v rámci plastické a estetické chirurgie. **Třetí** kapitola pojednává podrobně o tělesné dysmorfické poruše (Body dysmorphic disorder – BDD), o kvalitě života žen s touto poruchou, její prevalenci, možnostech diagnostiky a terapie. **Čtvrtá** kapitola se zabývá screeningem tělesné dysmorfické poruchy a přístupem k těmto pacientkám. **Pátá** kapitola se věnuje psychofyziologickým aspektům lidské, především ženské, sexuality. Podrobně popisuje ženské sexuální dysfunkce, na které však pohlíží podle, sice ještě jeden měsíc platné, klasifikace MKN-10 z roku 1992, ale z dnešního pohledu již neaktuální kategorizace. Uvítal bych alespoň zmínku o současných moderních trendech a definicích v klasifikaci ženských sexuálních dysfunkcích. Jedná se o Diagnostický a statistický manuál DSM-5 z roku 2013 Americké psychiatrické společnosti nebo v klinické praxi hojně používanou klasifikaci ICSM z roku 2010. Vhodné by bylo zmínit již dva roky schválenou nomenklaturu sexuálních dysfunkcí MKN-11, platnou od roku 2022, tím spíše, že v kapitole o dysmorfické poruše se autorka velmi podrobně a erudovaně zabývá zahraničními klasifikacemi této dysmorfické poruchy.

B. Empirická část

Empirická část je rozdělená do pěti kapitol. V první kapitole si autorka stanovila tyto cíle výzkumu:

1. Zjistit základní osobnostní charakteristiky žadatelek o labioplastiku a zjistit, zda jsou některé z nich typické pro tuto skupinu pacientek.
2. Zjistit, zda některé žadatelky vykazují zvýšené riziko tělesné dysmorfické poruchy.
3. Zjistit hlavní motivy žen, které vedly k žádosti o labioplastiku.
4. Zjistit charakteristiky sexuálního chování žadatelek a případné rozdíly ve srovnání s obecnou populací.
5. Zjistit, zda plastická operace labioplastika vedla ve svém důsledku ke změně psychologických charakteristik žadatelek.
6. Zjistit, zda plastická operace labioplastika vedla ve svém důsledku u žen s rizikem tělesné dysmorfické poruchy k vymizení tohoto rizika.
7. Zjistit, zda a jak labioplastická operace ovlivnila sexuální funkce žen.
8. Zjistit, zda po plastické operaci labioplastice došlo ke změně sexuálního prožívání.
9. Zjistit, zda plastická operace labioplastika vedla ve svém důsledku ke změně sexuálního chování žen.

Ve druhé kapitole empirické části formuluje pracovní hypotézy. Třetí kapitola se zabývá metodikou studie. Ve čtvrté kapitole hodnotí výsledky výzkumu. Jsou sice zpracovány v desítkách tabulek a grafů a obsírně komentovány, ale postrádám jasně a stručně podané závěry, které by poskytly přehlednou a stručnou informaci, k jakým závěrům se autorka dopracovala. Nenalézám je ani abstraktu či závěru práce. Čtenář si proto musí vytvořit vlastním excerbováním stručnou rešerši toho podstatného, aby se dopracoval meritě věci a smyslu celého výzkumu. Jedná se sice o formální neobratnost, která ale zbytečně snižuje jinak dobře zpracovanou práci. Pátá kapitola se zabývá sice obsáhlou a méně přehlednou i strukturovanou diskuzí. Podle zavedených pravidel by měla začít nejdůležitějším zjištěním a poté přejít k analýze dílčích výsledků a souvislostí. V tomto případě je pomyslná pyramida obrácená. Podstatné aspekty jsou disperzně rozesety v celém textu. Větná konstrukce nutí čtenáře hledat přesný význam formulací nebo se vracet k již zmíněným faktům, aby našel pointu a správně porozuměl celému kontextu.

C. Výsledky

Z předloženého textu vyplývá, že autorka dospěla k těmto závěrům:

1. Hodnoty neuroticismu u žen žádajících labioplastiku jsou srovnatelné s většinovou normou a neodlišují se od hodnot zjištěných u běžné populace.
2. Mezi žadatelkami o labioplastiku se vyskytlo více než 10 % žen s dysmorfickou poruchou.
3. Sexuální touha byla po operaci statisticky významně vyšší než před operací.
4. Sexuální satisfakce byla po labioplastice o něco vyšší než před operací, ale pouze statisticky nevýznamně.
5. U žen po operaci bylo statisticky prokázáno, že prožitek orgasmu je vyšší než před labioplastikou.

3. Hodnocení disertační práce

1. Struktura argumentace

Autorka předkládá v teoretické části aktuální pohled na zkoumanou problematiku. Z její argumentace vyplývá, že se v dané problematice dobře orientuje. Práce je dobře členěná do jednotlivých tematických kategorií. V empirické části formuluje zkoumané hypotézy. Výsledky výzkumu jsou precizně statisticky zpracovány. Jejich závěry jsou správně interpretovány a poskytují zhodnocení zkoumané problematiky.

2. Formální úroveň práce

Práce je vizuálně přehledná a pečlivě statisticky zpracovaná. Grafy, tabulky a ostatní obrazový materiál jsou velmi dobře dokumentované a graficky dobře formátované. Smysl bádání spočívá v jasném definování cíle výzkumu a srozumitelné prezentaci jeho výsledku, nikoliv v hromadění kvanta dílčích informací, které je nutné dodatečně obtížně interpretovat. Některé závěry práce by mohly být přesněji komentovány a obsahovat výstižnější shrnující formulace.

3. Práce s odbornou literaturou

Práce odráží dobré zkušenosti autorky s prací s odbornou literaturou a rozhled o zkoumané problematice. V práci používá recentní literární prameny, české i zahraniční. V diskuzi komentuje výsledky vlastní práce a analyzuje metodologické a věcné diskrepance podobných výzkumů. Objektivně je hodnotí a dává do správných souvislostí. V práci dostatečně využila odborných zdrojů (kromě moderních klasifikací ženských sexuálních dysfunkcí). Zkoumané a testované hypotézy jsou konkrétně formulovány a výsledky výzkumu potvrzeny nebo vyvráceny.

4. Připomínky

Autorce bych doporučil, aby design studie obsahoval osobní pohovor před a po provedené operaci s každou pacientkou. Zvýšila by se tak kvalita a autenticita výzkumu a obohatila ho o individuální postřehy probandek. Kontrolní soubor vytvořený ze stovek žen vyšetřených s chronologickým předstihem dvaceti let, jenž neobsahoval jako vylučovací kritérium stav po labioplastice, považuji za méně vhodný. Zajímavé by byly informace o reakcích sexuálních

partnerů a jejich vnímání zvýšené/snížené sexuální atraktivity po provedení labioplastiky, případně odlišných postojů u jiných (následných) partnerů. Práce je provedená pečlivě, nicméně porovnává přemíru aspektů týkajících se širokého spektra sexuálních hledisek, jež mnohdy nejsou v příčinné souvislosti s výzkumným záměrem (např. místo realizace prvního pohlavního styku, praktikování sadomasochistických aktivit, antikoncepce při prvním pohlavním styku, postoje k placení za pohlavní styk atd.). Výzkumu by prospělo zúžení extenzivního pojetí ve prospěch získání relevantních informací, které souvisí s operací. Mám na mysli především různé indikace k labioplastice; kromě estetických také zdravotní – hyperplazie labií, stavy po porodních poraněních, úrazech; osobní důvody přání či nátlak partnera; finanční náročnost (hrazení ze zdravotního pojištění vs. vlastní úhrada); použité operační techniky; procento a druhy pooperačních komplikací (sekundární hojení, keloidní jizvy, krvácení, záněty...); procento reoperací nebo konzervativní léčby pro komplikace nebo nespokojenost po první operaci; informace, zda byly operace prováděny jedním nebo různými lékaři a jakými technikami; interval prvotního koitu po operaci; hodnocení efektu a vizuální spokojenosti po operaci ze strany partnera; eventuální partnerské či sexuální neshody v souvislosti s labioplastikou; ilustrování výzkumu fotodokumentací před a po operaci.

4. Vlastní přínos dizertační práce

Téma výzkumu je velmi dobře zvolené a pro klinickou praxi důležité. Výzkum podobného zaměření a rozsahu, při vyšetřování dysmorfické poruchy, psychologického profilu a sexuality žen, které požadují plastickou úpravu zevního genitálu – labioplastiku, jež může působit potencionální nežádoucí konsekvence, se v naší republice doposud neuskutečnil. Práce přináší významné nové vědecké poznatky ve zkoumané oblasti. Mapuje zkoumanou problematiku a naznačuje směry dalšího výzkumu. Závěry výzkumu obohatily pohled na danou problematiku. Ve své dizertační práci prokázala autorka schopnost samostatné výzkumné práce, dobrou orientaci v problematice, schopnosti pro hodnocení výsledků a do projektu vnesla vlastní pohled a názory podpořené výsledky své práce.

5. Dotazy k obhajobě

1. V teoretické části správně zdůrazňujete důležitost osobního kontaktu s pacientkou při získávání informací. Vaše práce je však postavená pouze na dotazníkovém šetření. Nerozšířil by vstupní a pooperační pohovor spektrum charakteristik o zkoumaných aspektech?
2. Z výsledků práce vyplývá, že hodnotíte zkoumané parametry pouze u žen, které vyžadovaly labioplastiku pouze na základě vlastních estetických představ. Domníváte se, že byste dospěla k odlišným výsledkům, kdybyste porovnávala skupinu žen, které podstupují tento výkon výlučně ze zdravotních důvodů?
3. Jak by měl lékař postupovat v případě dysmorfobické poruchy u ženy, která vyžaduje (podle jeho názoru neindikovanou) plastickou úpravu genitálu. Jedná se o absolutní nebo relativní kontraindikaci operace?

6. Závěr

Konstatuji, že předložená disertační práce splňuje kritéria kladená na samostatnou vědeckou práci a klasifikuji jako: **prospěla**. Souhlasím k udělení titulu „Ph.D.“ za jménem.

V Praze, 13. 12. 2021

Doc. MUDr. Zlatko Pastor, Ph.D.